

Voiko olla hyvä opettaja, jos missaa tai dissaa uskonnon?

Saila Poulter, Raili Keränen-Pantsu, Silja Lamminmäki-Vartia, Niina Putkonen, Essi Ikonen, Marjaana Kavonius

Uskonto on tunnetusti ja tutkitusti on yksi kasvatuksen ”pirullisista dilemmoista”. Ammatillisuuttaan refleктоiva opettaja pohtii, miksi ja miten yksityiseksi mielletty uskonto tulisi kohdata päiväkodissa, koulussa ja yliopistossa. Kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden tarkasteluista puuttuu usein puhe uskontoihin ja muihin katsomuksiin liittyvistä moninaisuuksista. Uskontoon liittyvää moninaisuutta ei joko tunnisteta, ei haluta ottaa puheeksi tai vaihtoehtoisesti uskonnollisuutta alleviivataan. Uskontoon liittyvät kysymykset koetaan hämmentäviksi, vaikeiksi tai konfliktialttiiksi, jolloin niistä on helppoa vaieta. Tämä ei kuitenkaan poista uskonnon olemassaoloa, vaan se nousee esiin usein pinnan alta ja rivien välistä.

Opetusta ja kasvatusta normittavissa ohjaavissa asiakirjoissa – erityisesti niiden julkilausutussa arvopohjassa – tuodaan eksplisiittisesti esiin uskontoihin liittyvä dimensio ja opettajalta edellytetty ammatillinen osaaminen tähän liittyen. Opettaja, joka kyseenalaistaa tämän tehtävän, ei ehkä pysty auttamaan oppilasta hyvään elämään, johon esimerkiksi YK:n Lapsen oikeuksien sopimus tähtää. Tähän päämäärään lukeutuvat esimerkiksi lapsen ja nuoren omien arvojen, identiteetin ja katsomuksen rakentuminen, joihin lapsella on oikeus saada tukea. Syynä tähän voi olla esimerkiksi se, että uskonnon esillä pitäminen saattaa olla leimaavaa, herättää kollegoissa vaikeita tunteita, tai tämä voi antaa opettajalle erityisen position uskonnosta puhumiseen.

Tarkastelemme tässä puheenvuorossa kokemuksiamme uskonnosta kiistanalaisena ilmiönä opettajana kasvamisen ja kehittymisen näkökulmasta aina varhaiskasvatuksesta opettajankoulutukseen. Argumentoimme, että hyvään opettajuuteen kuuluu tunnistaa uskonnon ja katsomusten merkitys hyvään elämään kasvamisessa ja kasvattamisessa.